БАТЛАВ.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Д.ЭНХТҮВШИН

ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

2026 оны 08 дугаар сарын 21-ний өдөр

Нэг. Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл шаардлага

1.1 Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Үндсэн хуульд 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр гүйцэтгэх эрх мэдлийн хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, тогтвортой байдлыг хангах зорилтын хүрээнд Үндсэн хуулийн Дөчин гуравдугаар зүйлд заасан Ерөнхий сайдыг огцруулах журмыг бүхэлд нь өөрчлөн найруулж 4 хэсэгтэй байсныг 2 хэсэгтэй болгон өөрчилсөн.

Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт;

1992 оны Үндсэн хуулийн анхны эх	2019 онд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт
Дөчин гуравдугаар зүйл 1. Засгийн газар бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж үзвэл хугацаа дуусахаас өмнө огцрох тухайгаа Ерөнхий сайд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж болно. 2. Ерөнхий сайд, эсхүл Засгийн газрын гишүүдийн тэн хагас нь нэгэн зэрэг огцорвол Засгийн газар бүрэлдэхүүнээрээ огцорно. 3. Улсын Их Хурал Засгийн газрыг огцруулах тухай өөрөө санаачилсан болон Ерөнхийлөгчийн санал, Ерөнхий сайдын мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш арван тав хоногийн дотор Засгийн газрыг огцруулах эсэхийг хэлэлцэн шийдвэрлэнэ. 4. Улсын Их Хурлын гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүй нь Засгийн газрыг огцруулах тухай саналыг албан ёсоор тавьбал Улсын Их Хурал хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.	Дөчин гуравдугаар зүйл 1.Улсын Их Хурлын гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүй нь Ерөнхий сайдыг огцруулах саналыг албан ёсоор тавибал Улсын Их Хурал гурав хоногийн дараа хэлэлцэж эхлэн арав хоногийн дотор шийдвэрлэнэ. Улсын Их Хурлын нийт гишүүний олонхи уг саналыг дэмжсэн бол Ерөнхий сайдыг огцруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоол баталсанд тооцож, шинэ Ерөнхий сайдыг гуч хоногийн дотор томилно. 2.Ерөнхий сайд огцорвол Засгийн газар бүрэлдэхүүнээрээ огцорно.

Тус өөрчлөлтөөр 1992 оны Үндсэн хуулийн Дөчин гуравдугаар зүйлийн 3, 4 дэх хэсгийг хасаж, 43.1 дэх хэсгийг "*Улсын Их Хурлын гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүй нь Ерөнхий сайдыг огцруулах саналыг албан ёсоор тавибал Улсын Их Хурал гурав хоногийн дараа хэлэлцэж эхлэн арав хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.*

Улсын Их Хурлын нийт гишүүний олонхи уг саналыг дэмжсэн бол Ерөнхий сайдыг огцруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоол баталсанд тооцож, шинэ Ерөнхий сайдыг гуч хоногийн дотор томилно." гэж, 2 дах хэсгийг "*Ерөнхий сайд огцорвол Засгийн газар бүрэлдэхүүнээрээ огцорно"* гэж тус тус өөрчлөн найруулсан.

Өнөөдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй 2010 оны 06 дугаар сарын 24-ний өдрийн Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3-д "*Нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл нь төсвийн тусгай шаардлагыг энэ хуулийн 8 дугаар зүйлд зааснаас бусад шалтгаанаар хангаагүй нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Дөчин гуравдугаар зүйлийн 4-т заасны дагуу Засгийн газрыг огцруулах тухай санал гаргах үндэслэл болно."* гэж заасан. Тус заалтын Үндсэн хуулийн Дөчин гуравдугаар зүйлийн 4-т гэсэн хэсэг 2019 оны Үндсэн хуулийн өөрчлөлтөөр хасагдсан бөгөөд тус заалтыг Үндсэн хуульд нийцүүлэн өөрчлөлт оруулаагүй байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Далдугаар зүйлийн 1-д "Үндсэн хуульд хууль, зарлиг, төрийн байгууллагын бусад шийдвэр, нийт байгууллага, иргэний үйл ажиллагаа бүрнээ нийцсэн байвал зохино" гэж заасны дагуу Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дах хэсгийг Үндсэн хуульд нийцүүлэх шаардлагатай.

1.2 Практик шаардлага

2019 оны Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтөөр"...Засгийн газар танхимын зарчмаар тогтвортой ажиллах, Ерөнхий сайд Засгийн газрын үйл ажиллааг Улсын Их Хурлын өмнө биечлэн хариуцах нөхцөл бүрдэв. Нөгөө талаар Засгийн газраа тогтвортой ажиллуулах Улсын Их Хурлын хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ."[1] гэж Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн зорилтыг тодорхойлсон бөгөөд Засгийн газрын хариуцлагын асуудлыг Үндсэн хуульд нийцүүлэн холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах шаардлагатай байна. Үндсэн хуулийн Гучин наймдугаар зүйлийн 2 дах хэсгийн 2-д "шинжлэх ухаан, технологийн нэгдсэн бодлого, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн үндсэн чиглэл, улсын төсөв, зээл, санхүүгийн төлөвлөгөөг боловсруулж Улсын Их Хуралд өргөж, гарсан шийдвэрийг биелүүлэх;" бүрэн эрхийг Засгийн газар хэрэгжүүлэхээр тусгасан. Засгийн газар энэ зүйлд заасан улсын төсөвтэй холбоотой бүрэн эрхээ хариуцлагатай байх зарчмыг баримтлан Төсвийн тухай хуульд заасан зарчим, тусгай шаардлагад нийцүүлэн хэрэгжүүлэх бөгөөд хариуцлага алдсан тохиолдолд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд зааснаар хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно. Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3 дах хэсэгт "*Дөчин гуравдугаар зүйлийн 4-т* гэснийг Үндсэн хуульд нийцүүлж өөрчлөөгүй тохиолдолд мөн хуулийн Засгийн газрыг огцруулах санал гаргах заалтыг хэрэглэх боломжгүй юм.

Улсын төсөв нь ард түмний орлого, төрийн нийтийн өмчөөс эх үүсвэртэй учир түүний гүйцэтгэлийг хянах, дүгнэх, сахилга бат алдсан, хуульд заасан хязгаарлалт, зарчмыг хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд Ерөнхий сайдад хариуцлага тооцох нь төрийн эрх барих дээд байгууллага Улсын Их Хурлын онцгой бүрэн эрхэд хамаарах тул Улсын Их Хурал Засгийн газрыг огцруулах саналыг албан ёсоор гаргах хуулийг

[1] Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газар, Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт товч танилцуулга 86 дах тал, 2021 он, Соёомбо Принтинг ХХК, Улаанбаатар

практикт хэрэгжих, хэрэглэх боломжтой байхаар өөрчлөн найруулах төсөл боловсруулаа.

Хоёр. Хуулийн төслийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Энэхүү хуулийн төслийн зорилго нь 2019 онд батлагдсан Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтөд хууль тогтоомжийг нийцүүлэх, хэрэгжилтийг хангахад оршино.

Хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.5.3 дах хэсэгт заасны дагуу хуульд өөрчлөлт оруулах төсөл хэлбэрээр боловсруулах бөгөөд төсөлд өөрчлөн найруулах заалтыг тусгана. Хуулийн төсөл нь 2 зүйлээс бүрдэх бөгөөд 1 дүгээр зүйлд хуульд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах, 2 дугаар зүйлд дагаж мөрдөх хугацааг тусгана.

Гурав. Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, хүрэх үр дүн, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл батлагдсанаар Үндсэн хуульд бусад хууль нийцсэн байх Үндсэн хуулийн зарчим хангагдахаас гадна өөрчлөлт оруулж буй заалт нь практикт хэрэгжих боломж бүрдэж, Засгийн газрын хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар төрийн байгууллагад төсвийн дарамт учруулахгүй ба Улсын төсвийн зардал нэмэгдэх зэрэг эдийн засгийн сөрөг үр дагавар гарахгүй болно. Иймд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1.4 дэх хэсэгт заасан хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан гарах зардлын тооцоо хийх шаардлагагүй.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай уялдсан байдал, уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шинээр боловсруулах буюу нэмэлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ болон бусад хуультай нийцүүлэн боловсруулах бөгөөд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох шаардлага үүсэхгүй болно.

-----o0o-----